

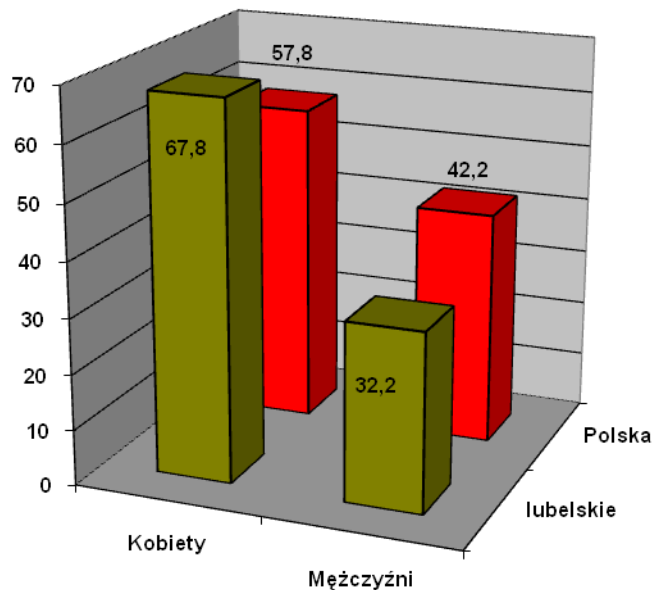
Michał Nowakowski
Zakład Socjologii Medycyny i Rodziny
Instytut Socjologii
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

Postawy lekarzy województwa Lubelskiego wobec profilaktyki nowotworów.

- W ramach „Narodowego Programu Zwalczenia Chorób Nowotworowych” Ministerstwa Zdrowia, na zlecenie Centrum Onkologii w Warszawie zostały zrealizowane ogólnopolskie badania: "Profilaktyka nowotworów – badania wśród lekarzy".
- Celem artykułu jest przedstawienie wyników analizy wywiadów przeprowadzonych z 264 lekarzami pracującymi w województwie Lubelskim. Omówione w nim zostaną:
 - wiedza lekarzy na temat profilaktyki nowotworów;
 - zachowania mające związek z prawdopodobieństwem zachorowania na nowotwór;
 - jak lekarze widzą swoją rolę w działaniach profilaktycznych wśród swoich pacjentów.
- Zrealizowano je w III kwartale 2007 roku, w wylosowanych placówkach służby zdrowia na terenie całego kraju.

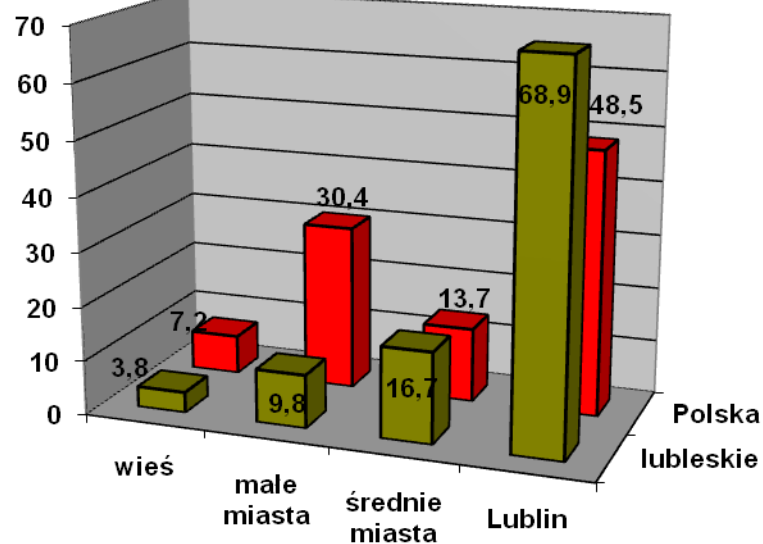
procent

Płeć badanych

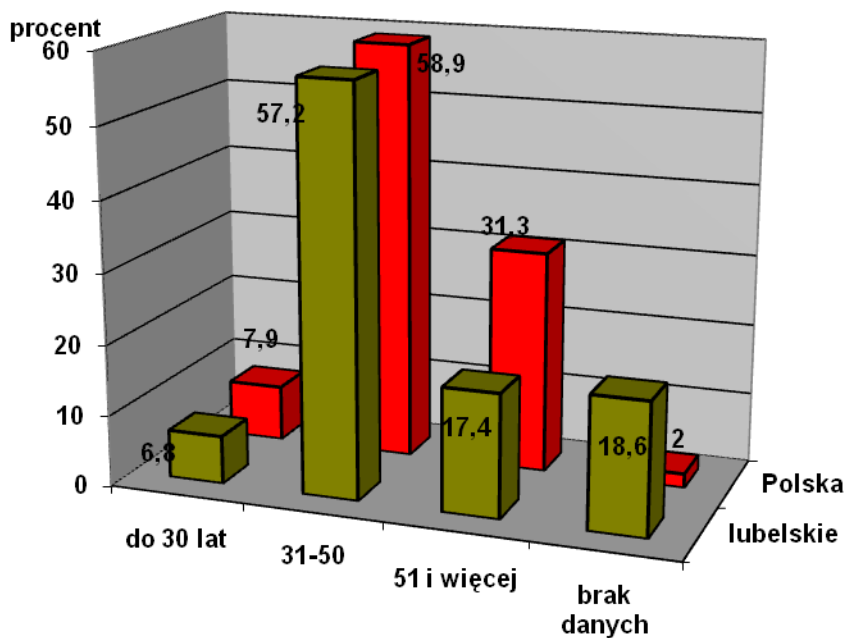
Miejsce zamieszkania badanych

procent

Wiek badanych

procent

Specjalizacje

Tabela 1. Specjalizacja	
%	Stomatologia i pokrewne, chirurgia
15,5	Pediatrya, neonatologia
10,2	Ginekologia i położnictwo
8,7	Psychiatria i neurologia
7,2	Chirurgia każda (bez szczękowej), ortopedia, traumatologia
5,7	Laryngologia, otolaryngologia
2,7	Okulistyka
2,3	Dermatologia, wenerologia
2,3	Anestezjologia, intensywna terapia
1,1	Inne
12,5	Brak danych
0,8	

- Jako punkt wyjścia można potraktować odpowiedzi na pytanie, **czy lekarz powinien dbać o edukację prozdrowotną swoich pacjentów**. Otóż 98,5% lekarzy odpowiedziało na to pytanie twierdząco. Badani lekarze uważają więc, że powinni pełnić jakąś rolę w sferze promocji zdrowia.

Czy przeciętny mieszkaniec Polski ma odpowiednią wiedzę na temat profilaktyki nowotworów?	Wieś i małe miasto (do 50 tys.)	Średnie miasto (50-100 tys.)	Lublin	Ogółem
Wie bardzo dużo na temat profilaktyki nowotworów	8,3	0	4,4	4,2
Wie raczej dużo	8,3	4,5	12,1	10,2
Wie raczej mało	47,2	77,3	63,7	63,6
Nie wie nic	36,1	4,5	19,2	19,3
Nie wiem	0,0	13,6	0,5	2,7

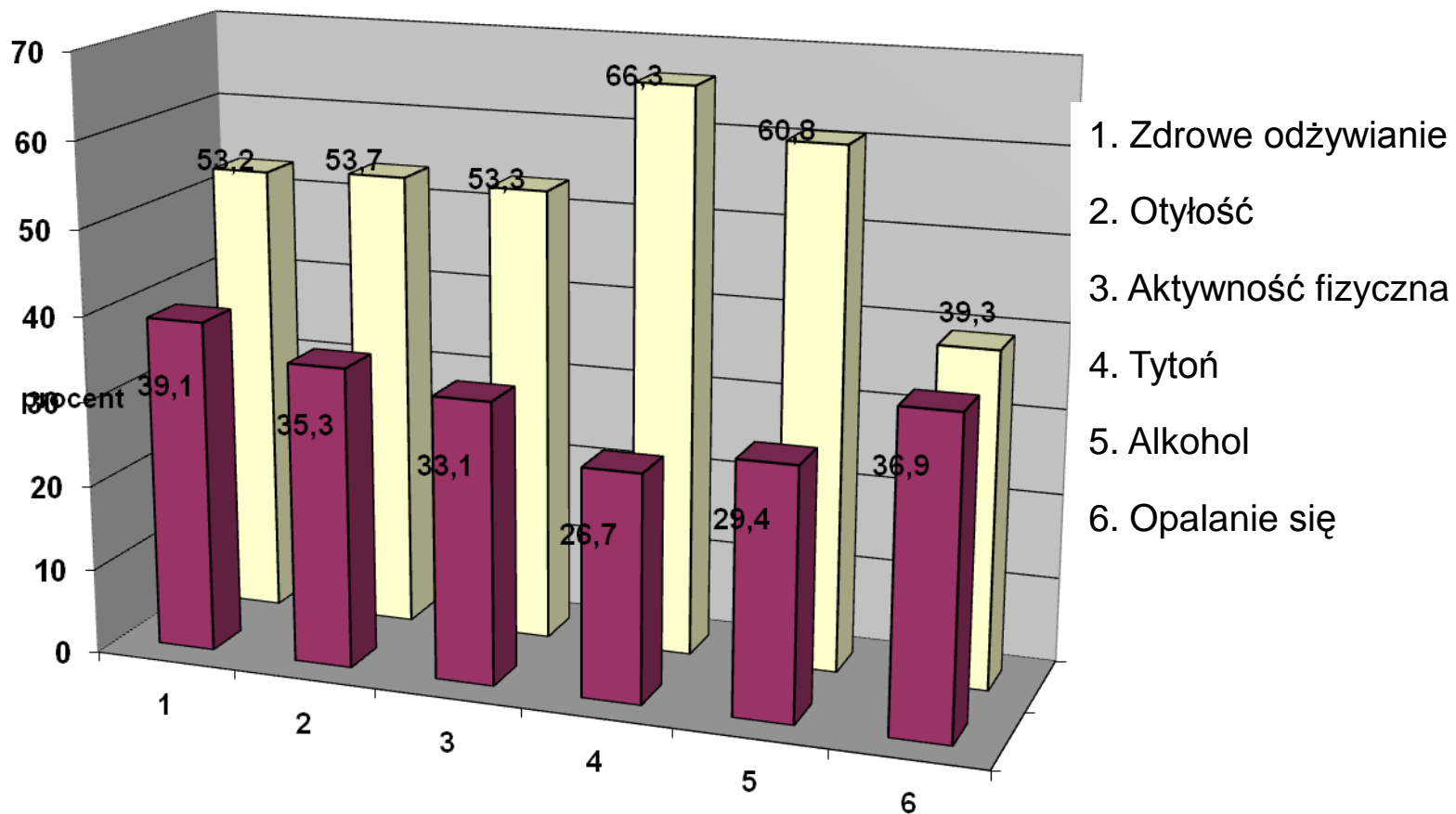
Czy lekarze mają odpowiednią wiedzę na temat profilaktyki nowotworów?	Wieś i małe miasto	Średnie miasto	Lublin	Ogółem
Tak, lekarze mają na ten temat wystarczającą wiedzę i przekazują ją pacjentom	19,4	11,4	17,6	16,7
Tak, lekarze mają na ten temat wystarczającą wiedzę, ale z braku czasu nie mają możliwości przekazywać jej pacjentom	63,9	40,9	64,3	60,6
Tak, lekarze mają na ten temat wystarczającą wiedzę, ale pacjenci nie lubią, gdy się ich poucza	5,6	4,5	4,9	4,9
Lekarze nie mają wystarczającej wiedzy na ten temat	8,3	18,2	12,1	12,5
Nie wiem	2,8	25,0	1,1	5,3

Czy informacja w mediach na temat profilaktyki nowotworów jest wystarczająca i właściwa?	Wieś i małe miasto	Średnie miasto	Lublin	Ogółem
Tak, media informują w wystarczającym stopniu o profilaktyce nowotworów	8,3	6,8	18,1	14,8
Tak, media przekazują dużo informacji na ten temat, ale w sposób niezrozumiały dla przeciętnego Polaka	33,3	6,8	39,0	32,6
Media przekazują na ten temat wiele nieprawdziwych informacji	0,0	4,5	10,4	8,0
Media nie przekazują wystarczająco dużo informacji na ten temat	52,8	40,9	31,9	36,7
Media nie poruszają tego tematu wcale	5,6	6,8	0,0	1,9
Nie wiem	0,0	34,1	0,5	6,1

Profilaktyka pierwotna/wtórna

- **Zmniejszenie zachorowań na nowotwory** to dla 54,9% badanych jeden z głównych celów profilaktyki pierwotnej, a dla 4,5% - wtórnej. Co ciekawe, 40,5% lekarzy nie uważa, że zmniejszenie zachorowań na nowotwory to jakiegokolwiek rodzaj profilaktyki.
- **Zmniejszenie umieralności na nowotwory** jako cel profilaktyki pierwotnej uznało 6,1% lekarzy, natomiast jako cel profilaktyki wtórnej już 52,7%, przy czym najczęściej zdarzało się to w grupie lekarzy mieszkających w średnich miastach (70,5%). Dla 41,3% badanych zmniejszenie umieralności na nowotwory to nie profilaktyka.
- **Rozpoznawanie nowotworów we wczesnym stadium** najczęściej nie było uznawane jako jeden z głównych celów jakiegokolwiek profilaktyki (48,5%). Jako cel profilaktyki pierwotnej uznało ją 36,7% badanych, natomiast wtórnej – 14,8%.
- **Wdrażanie nowych metod leczenia** dla zdecydowanej większości lekarzy (87,1%) nie było uznane za działania profilaktyczne. 11% lekarzy stwierdziło, że jest to cel profilaktyki wtórnej, a tylko dla 1,5% - pierwotnej.
- Jeszcze większy odsetek lekarzy nie uznał za cel profilaktyki **zapewnianie lepszej opieki paliatywnej** (93,2%). Pozostali uznali tę kategorię za cel profilaktyki wtórnej. Częściej byli to mieszkańcy mniejszych miejscowości (w Lublinie np. odsetek tak twierdzących wyniósł 2,7%, natomiast na wsi i najmniejszych miastach – 19,4%).

Rozmowy z pacjentami na temat:

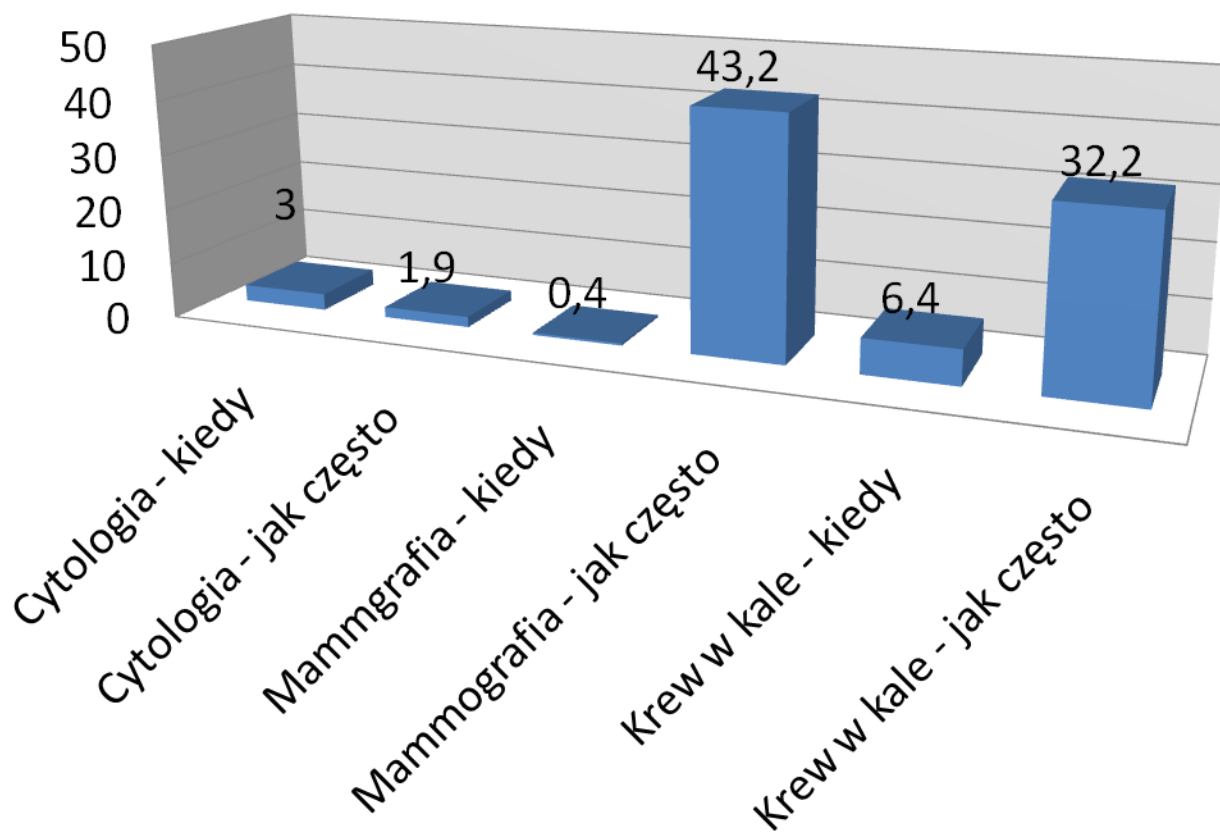

■ tak wtedy, gdy ma to związek z niepokojącymi objawami lub istniejącą chorobą

□ zawsze lub prawie zawsze, niezależnie od stanu zdrowia pacjenta

Wiedza nt badań przesiewowych

Prawidłowe odpowiedzi

Wnioski

- Przeprowadzone badania wykazały, iż w praktyce zawodowej lekarzy na profilaktykę i działalność edukacyjną zostało niewiele miejsca.
- Lekarze są przekonani, że zapobieganie chorobom jest bardziej efektywne i tańsze niż ich leczenie, ale odnosi się wrażenie, że spętani są oni dużą ilością czasochłonnych czynności, wypełniających im codzienny czas pracy. Przez to kontakt z pacjentem jest bardziej powierzchowny, dotyczący konkretnego problemu.
- Należy też stwierdzić, że część lekarzy wie stosunkowo niewiele na temat profilaktyki nowotworów (i w różny sposób rozumie termin profilaktyka), a także część z nich nie bardzo orientuje się w podstawowych zasadach przeprowadzania badań przesiewowych.
- To wszystko nie sprzyja myśleniu o pacjencie w sposób holistyczny, a działania lekarza polegają raczej na interweniowaniu w przypadku pojawienia się jakiegoś problemu. Zatem profilaktyka i promocja zdrowia jawi się lekarzom jako działanie jak najbardziej słuszne, ale w opisywanej przez nich rzeczywistości trudne do spełnienia.